

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.

(Lc 3.23-38)

1 Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiibo Davidco. Jaabo aivojiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiiciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Robaan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinjivi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idiimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniami iguinioniumoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco icanicibadi. Babilonia jiinjivi sattyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuh.

Jesucristo Ifiivuuono.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuuhi. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebiifaño icacuuhi Moocaani Gajja mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebii imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonjiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafevuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gajja seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi ataajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onobofeenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji,
Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono:
Moocaani mihaavi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciigoro Jesuti omomoniutinohachuta.

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

2 Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onocuumivi Judea jiinijeve. Jaasumi Herode onoo bo toojiinije aivojii bou.^a Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojii bo ifiivoobo? Miiro mihai orienteti imeecirigaico maatyime mere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojii bo Herode uguubuuboro nijji nijji minifutuuhi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojii bo paryiicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Iijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi,
bu toojiinije aivojitoguini novii diicarahi. Jaarunaa
Moocaani bocigusuhi. Miiro difañoti aivojii bo fiiveji
taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahii mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijiiibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojii bo ijiibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuhi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro

a 2.1: Jaabo Herode Imityaabo onoo bo.

sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaheveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguiino ememuiivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, sijiri uumiumo jiiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiiinijejaago Agaanoo.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diiciibo Egipto jiiinjevi digaa. Jaaboro tahi diica jari ico ononohachuta Herode amiisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico iiciuboro fucufeneviro fuuhi Egipto jiiinjevi. ¹⁵ Tahi icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiiinjeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiiratuubo. Jaaboro seemeque paryiicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel isemeque ataago. Jaago imogotihidi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiiinjevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima diiciibo dojicuviro duhuumi Israel jiiinjevi gujivecuumo seemeneque agaicauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiiinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao noobo caanibuuna Judeavi aivojiiiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi iijiibuguunoma iicaubo Galilea jiiinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo iifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jiiibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

3 Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihigovi jiiibogooboro jilli neehicauhi: ² Amiihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitivucuui, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo:

Saatoho ico guubvusuhi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicaui

Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jinijeminaa, bu Jorda teehi fiitino iicano jinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo. ⁶ Jaamo iimitico ijiibogonobuunati Jua diitoco Jorda onoohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomioto, saduceomioto icamo diibojaa iniquimaavivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: iJinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Miijoho amihaico ijiibogonoti mataajaji ñihicuno Moocaani omoonijino ifiitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amiñhai eedeehifiico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ⁹ Jaamoro miñhai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miïro jino amihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miïro jigaaje imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihеhejeque miquitimoro ciijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiñhai imitico mejeevesucuno jiiibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiñhai nitiji Moocaani Gajari, ciijigairi icano. Diibo tajanaanicivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototi diibo tihaijaaque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihi. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha iijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihiica tolli icano, tolli Moocaani atajiiabanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteehifañoti inovaubacaro niqueje faayacafutuui. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asaaboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro Caatinihaame neehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitih, tolliro bu Moocaani iji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu niquejevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miïro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai niijequevi. Jaaboro paryi diiboco iifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguino ememuivooboro uco idiimohachijji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miïro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhii. Jaadi Moocaani toomominaa asaaumoro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhii Jua civojafaño iicaunoco uguubuoboro fuuhi Galilea jinijevi. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiïboro ufuubo icatuuhii Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiniije onoohigo muuajiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiniije, Neftali jiniije icano muuajinidi icano jiihairi,

Jordanti aamijjaagovi, Galilea icahigo judiomi icatimo iicahigo.

¹⁶ Civono jinijeguiino iicaumoco achiciuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jinijeguiino iicaumoco sese achicïhi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhii miyaminaaco ijibogoobo: Amïhai imitico mejevesucu jino Moocaani aivoji fiitvucuuhii, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuajinidi. Jaabo atyimeuhi miimisïici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoobo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoobo. Jaamisi fiiciminaatïsi iicaumaño isinicuhuneri muuaifaño fiicihicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amiisico miyaminaa fiiciminaatïsi eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanïci Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoobo, bu Jua icano icamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuhunoco amahuniumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jïibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogoboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogoboro, bu fanoova guihvaneri iguihvamoco buheesuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihvari iicaumoco, bu idiïno isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiniije

cuuminooto Jerusale cuumiotheheje, bu Judea jiinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

Ifabaihallivi Jesu Ijiibuguuno.

(Lc 6.20-23)

5 Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai nijequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijii bogominaa igaivuuhi.

² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijii bogooobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebiino iidaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo iidaasuno icamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebiino isiicumoco. Diito jiinijeque Moocaani aaciguujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco iidaasugomo. Diitoco Moocaani idaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebiini imihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebi icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco ijii heveme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro iidaasuno omoonimo, amiihaihallivi sicamañehejeque ijii bocasimo.

¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magayiciji. Miïro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco iidaasuno mooniumo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 12.34-35)

¹³ Amiihai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiiha imicuujiitiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiinije aachiciniminaa. Miïro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatihî. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco miniimoro siinerihallivi mafabaacutatihî. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaaha iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco iimequi.

Jesu Tajiibaco Ijii bogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajiibaco, bu Moocaani iimaaminaa ijii bogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miïro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta tajiibahaame naavutusuti sanooba gañicafetejitihî, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajiibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiibo tolli omooniiibo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihii fooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omooniiiboro sitaaco tolliro

imooniqui ijiiibogoobo ufucu niquejefañõ aivo miyaaboti noocafeteji.
²⁰ Miõro jino amiihaico neehi: Amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiiji bu niquejefañõ mefeejitih.

Icajiisuditi Jesu Ijiiibogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Amiihai muguubuhicacuui, amiihai eedeetemihaico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro.

²² Miõro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiiratomõ castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo infierno ciijigai ñihicuguiino guinovi minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeasafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebii minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivi ijiiibogomoro ico isisisuqui asatyohachiiji, dinahaboma jiihaiviro dimijiiivo. Ico dugaacuminaafico acitotiibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafañõ jiihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ Miõro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho gaigooico imogomoro emeecimo ijeebiifañõdi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifaño aganiisuhachiiji, toolliico diiciibo tehesino gañii; imijirunaa difiiti samañogayiro iiti aganiicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ciijigaifaño aganiicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño aganiisuhachiiji quitciibo tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iiti aganiicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ciijigaifaño aganiicafotono.^b

Jesu Jiiibeguehi Gaigooico Ejeevesufinohallivi.

(Mt 12.9; Mr 12.11-12; Lc 12.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofañõ uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugoco iiciibo diigofañõdi ajeva imitico icih.

Jesu Moocaani Momofañõdi Monoonicinohallivi Ijiiibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañõdi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono.

³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañõdi mohoovucidino, niquejefañõdi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiinjefañõdi mohoovucidino, toojehallivi

b 5.30: Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

Moocaani itihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojii bu Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciiboro: Tañigai seseeteji, needino. Tolle eneeneri sajbaco diinigaíjeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanícivi mejeenesucuuno, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachijji, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañiisuruva, bu diibo iigaico gañiijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiiboma mihiibacasidino. Ivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachijji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaanoyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitiicigohachijji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooi kilometro ticovovi satyequi atajiihachijji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguuiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuui: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amiihaico aivonono onoomoro idaasuno omoonimohallivi. ⁴⁵ Jaachijji amiihai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miiro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiihaico agaijimocoro magaijihachijji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miiro bu impuesto jaadusuminaa imitimo icarumo tolliro mooninichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachijji, ¿minoodi imico toono edetavono? Miiro bu tolliro Moocaanico agaajatimeheje tolliro moonifih. ⁴⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Imimo mihica onoo amiihai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

Jesu Jiibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

6 Amiihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiihaico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachijji amiihai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiihaico acijitih. ² Jaaneguiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamusumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninícimo miyaminaa diitoti imino ihimaaqui. Jaarunofaño uujoho miyanotiro amiihaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachijji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo,

c 5.44: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo amiihaico imitino onoomoco, imino momooni amiihaico ijiheguemeque.

jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jiibeguehi Moocaanima Iimaaco.

(Lc 12.2-4)

⁵ Jaamo bu amiïhai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihi julleeciniïboro sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiiharo. Miyanotiro amiïhaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha ijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iiro idiicahigo. Jaachijji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijjiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miïro Moocaani imegaviro amiïhai midillutinaacaro gaajacuuhi amiïhai mucuujiivaachunoco. ⁹ Jaaneguiiha amiïhai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa:

Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebii onobadi eetavocafetehi jiinijehallivi, oono niquejefaño iicabadi.

¹¹ Miïhaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro miïhaico mohimitico buusu, oono bu miïhai, miïhaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro miïhaico inisunofaño gañisudino. Miïhaico imiti iji useti taajasu. ^d Fine.

¹⁴ Miïro amiïhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachijji, bu tolliro amiïhai Caani niquejefaño iicaabo amiïhai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amiïhai sitaama mihimibachucasitihachijji, bu amiïhai Caani niquejefaño iicaabo amiïhai imitico imibachujitihhi.

Jesu Jiibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amiïhai safucuco mahaigasumi amiïhai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninicibadi. Diito tolli moonifihi amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiïhaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhi miyaminaa obocigoneriro. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiïbo adaigasumi dihimeque nitiïbo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiïbo adaigañococo gaajacitimo iicaqui, idiïboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaajiqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deeira ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deeira ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo,

d 6.13: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miïro paryiicnoro diino aivoji, mitya dihovosii ufucuro ifinijitino icano, onoonoco.

bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miiro amiihai busumijeene icahigovi, bu amiihai jeebi icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 12.34-36)

²²⁻²³ Miiro saafi ihaalii iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebi iimitiibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiico iimibachuhachijii imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. Jaanoti miino imitico iminobadi mehesicinihachijii, janaanacivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 12.13)

²⁴ Miihaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Miiro saafico ijiihegueebere saafiicoro gajijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magajijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amiihaico neehi: Niji nisi amiihai jeebiinoco momoonidino toono sefari mihicahui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijiiicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanacivi jaaducafototih? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihiifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiihai Caani niquejefañõ iicaabo^e diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaanacivi amiihai majaaducfetehi. ²⁷ ¿Nacu amihaiti cajaanõ sino janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanoovari nisi nisi mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiihai gaachehuri nisi nisi mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihiifinici, ducicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicago toono ñaavahu jaachijii bajifañõ icano, civohogo iquiticafotonoro ciijigaifañõ jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijiihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujiiibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui nisi nisi mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miiro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niquejefañõ iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujivaachunoco. ³³ Jaaneguiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebiico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiha civohogo icajinehejeri amiihai jeebiico nisi nisi momoonidino. Toono amihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono nisi nisi idiicano.

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

7 Sitaaco iimiti meneedino, jaachijii amiihaico bu Moocaani amiihai iimiti needino. ² Toono amiihai sitaaco meneehicabadiro bu amiihaico moonijiiibo, bu oono amiihai sitaaco mohovovichicaneriro amiihaico

oovicijiibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaalliifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiiiboro? ⁴ Jaabo iijoho dihaalliifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaalliifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaalliifaño iicatuucico diici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aalliifaño iicano beevagayico diiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihajaagovi emecafotomoro amiihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 12.9-13; 62.31)

⁷ Midillu amiihaico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miiro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefihi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jininocoro mahacijirumo? ¹¹ Miiro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaajahi. iJaanegui imi amiihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miiro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Lc 12.24)

¹³ Ijene jiihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guijevefaño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miidimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiihai ifico magarihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihajaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicum sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miiro miijoho baacuco jaanoti icitatihi, bu añaajeque jariimohoti icitatihi icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimihomohono iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryiicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitih.

(Lc 12.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneehicamo niquejefaño feejitih. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miikai

dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miikai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miikai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatihí. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiibo, oono saafi agaajaabo guuisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi.

²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutihí, tano cuhufono guuisibanohallivi cuhufono tano inicuciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiibo agaajatiiibobadi jiinigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguumo, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu ijiiibuguumoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauihi, ²⁹ fariseomibadi icatiibo, aivojiiibo mityama iicaabo iicanicibadi ijiiibeguehicauneri.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Jaabo Jesu tobai nijequeti iniiituuboco sihidi miyaminaa bucasiuhi. ² Jaanaaca diibojaago saabo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo idiimogohachiiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuuihi. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miikaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difico diihifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiiibaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucuumoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa

Aivojiiibo Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiiibo diibojaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiiibo, tacojiminaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifaniibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheetuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojiiibo iimusuuhi: Aivojiiibo, sihidi jeevahi jaabo ijajaagou efiejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacojiminaafi ibuheetequi. ⁹ Miiro bu uujoho icaruubo aivojito ijiguuiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiiiboti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi fooniciibo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saaniciibo. Tolliro bu tacojiminaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavoniciibo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafitiuuihi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Mijanotiro amiihaico neehi. Paryi Israel

cuumiminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetihí.

¹¹ Amíhaico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamijijaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasiivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañiicafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojiiiboco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicojiminaafi buheecuji ijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududiiciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiifaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icíhi moniinovahaño, bu moguihuvahaño icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuaavi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise tajiiba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jiibogominaafi, iima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi jiibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojiibo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi icidihiiica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cijji, nuuruubo.

Jesu Siicutusuhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi jiibogominaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuaihallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui jiibogominaa diiboco aacisuumoro nuuhi: ¡Aivojiibo, mihaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusubo: ¿Collíhi mihiguetehi? ¡Ajashucani amíhai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuuaiico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi siicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaiivi Gadara jiinjivevi iifutuubaaca miimisiici gaifiimisi ciijhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebiifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mihihañõoba toojiri feehicautihi. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idaasunisiici gaifiimisi ciijhojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iiguumo;

³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaico buhigovi agañijihachiji, jaaty faafaimifaño mihaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuui.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihinuomoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuomoro jiiibugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, ijinijeti buhigovi ifeequi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuui onogoomuuaiivi iicacuumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafico idiino isifañiubo icigaijefaño siuciniuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuui, nooboro.

³ Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebiifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihimaari? noomoro.

⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiica imiticanu mehesamaahi?

⁵ ¿Tihiiicani jana amiihaidi, dihimiti imibachucafutucuui onono, gañiivoobo diigo onono? ⁶ Eneecau bu amiihaico iifusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idiino isifañiuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijique diiciibo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idiino isifañiubo icigaijique iiciuboro ijajaago fuucuui.

⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onoboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaaha amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu

ijibogominaama icaubo cojivi casiicamaaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amiihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Imimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magaaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeecivo asimico magacaamoro mejeecivonoco. Miiro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatih. Iimitimeguiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dillumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti miihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumitiicafotodihivi idaasuro iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miiro miihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatih bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañiicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafih, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududiiciugo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojiibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro guijevecuui. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agañiivuuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idiinohachuta tiijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudiicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududiicineriro: Buheej, noogoro eesamaahicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojiibo ijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco icihiqui ligaiyiciumoco, bu miyaminaa atacasimo ocoovadiicinoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miiro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi. ²⁵ Jaaruna Jesu diitoco jahisivi ihiinusuuboro fañojavavi ufuuboro diigoco ihuseti

agaayiciuboro gañiyyiciuhi. Jaasumiro diigo gañiivuuhi. ²⁶ Jaano paryi toojiinjeri gaajacafutuuhi diibo tolli omooniuo.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisico.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucasuihi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amiisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro. Jaanegui diitisi: Jihi Aivojiibo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aalliinoco ududiciuboro nuuhi: Jaafa amiisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaalliino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omooniuoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saatohe sivauhi Jesujaago ihiimaatiibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañiudi jari diibo ihiimaahicautiibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli iicano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañihicahi, diito aivojiibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imiidi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji iijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa miidihi diitoco iicijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

10 Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijiibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañihicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibususihicaqui.

² Jaamo ijiibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jiibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiomi iicatimo jiinijejaago mefeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaahavedino. ⁶ Israel cuumi

miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jiiibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuuhi, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañiimoro mofoo. Amiihai jilli ticovono jino mityaco magaayicichi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguiiha masatyedino icano ivi idiijacoro masatyosajaacoro caamoojaco. Bu tihaiapaajebaco, queseibaco icano masatyedino. Miuro ducicamaajeminaafi imachutaama icafih.

¹¹ Jaamo amiihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafaño mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebii icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachijii diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachijii toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachijii, bu uguubugotihachijii icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihaiñoguiino jiiinico diitojaagovi matatacu iibabadi iicano.

¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucumije miyaminaa janaanivivi.

Jiihevejineheje.

¹⁶ Memeeçi, uujoho jino amiihaico galluuhi oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinico oono jiiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyejimo tajiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uudit mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neehi? noomoro gaihuiha mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebiifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebiifañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisui, bu caanimi iseemequere moonisui. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amiihai paryi Israel jiiinje cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miuro cajaanii jiiibogominaafi allinohocivi jeevatitih, bu cojeeçivominaafi ihaivojiiibo janaanivivi jeevatitih. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo jiiibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeeçivominaafi ihaivojiiibobadi iicacuuneri icano. Miuro iijaminaa aivojiiibo icaruuboco ijimi aivojiiibo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihigujirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miuro chahano aivo otoovono gaajaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano.

²⁷ Jino civohigo uujoho amihaico onoonoco amiikai cuje eseseehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiikai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijarahana oono miyaminaa ifiico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebiico gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idiibocoro mihigui allio ifiico agaicauboro, bu tolliro ijeebiico ciijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miiro miimisiici jooimisico sajehegayiriro manaajenicih. Jaarumisiti saafiba guijevetatihi amiikai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miiro paryi amiikai nigai ijeene paryi oovocinicuhi sajehesari.

³¹ Jaanegui mihiguijarahana. Miiro amiikai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi.

³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 12.26-27)

³⁴ Uco jiniijehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miiro gaifiico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanivicivi caanico, seejico icano agaijiibo tatyaha icajitihi, bu illico, illeque icano tajanaanivicivi agaijimo tatyaha icajitino.

³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano eesiciniibo tadyojicuti ofootiibo tatyaha icajitihi. ³⁹ Jilli ifiicoro atajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jiiibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihusebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyahacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco siicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

11 Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco iijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jiiibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuhi Cristo imino mooniiboro efeehicaunoco. Jaaboro saatohoti iijibogominaati galluubo

Jesucó imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijohó oono Cristo asaajiibo? ¿Naaquí sifiiquehiica meteejeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijiibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijiibogoto milli aatyimetimo aatyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafeteji, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafeteji. Jaanoti iidaasumo jiibogocafeteji taajasujiibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amiihai memeeccituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jiiiciniuboco? Miíro amiihairyo magaaaji iminoono ijiiciniimo aivojito iijanofaño icafíhi. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memeeccijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaníivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo:

Uujoho tajiibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryiicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaníivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatiibo niqueje aivojifaño Jua janaaníivi sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityaríro gaayicigehicamo icano. ¹³ Miíro paryiicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachijí, miíro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amiihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicíhi oono seeme anaajenichasifaño acasiicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiiciniibadi; ¹⁷ Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijiibaiminitíhi, bu idaasu masinoco amiihaidi mamasivacuurai. Jaarunofaño mataatíhi, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miíro Jua asaauco aagafíboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amiihai uco: Machufífiibo, adufífiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafeteji omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 12.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihiibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafítino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Iidaasucanijí ijohó Corazin cuumi! Iidaasucanijí ijohó Betsaida cuumi! Miíro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amiihaifeenevi eheetavocafetejinino mitya iheetavocafuturuva, siicije imitico jeevesucuujiro. Jaamoro iifusucuujiro idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco iifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaaníivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijohó

Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiyyicafeteji, noonoro deescinihi? Jaarunofaño guinoviroti niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miuro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuono aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi.

²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiiñjeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.

(Lc 12.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojiiibo, bu jiiñjeo Aivojiiibo icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeebiiba iicamocoro dihiifusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, iijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyanotiro aivo miihaiñooba Illico gaajatihi. Iidiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihi. Iidiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryiicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uujoho jaguisisuqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujoho atajiiibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicifinoco, bu tajeebii isiicunoco icano. Jaamo amiihai jeebiico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiiibano, shihidi jeevatihii isatyo, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihii icano.

Ijiiibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichihi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijiiibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifayiinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijiibogominaa jaguisifucu eheetavusutatino dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihii safoono David inahaboniminaama aajebavausumi omooninoco? ⁴ Miuro Moocaani ijafaño ijuuboro machuubo jeevivo imamaahunoco, miiijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiba aamefaño onoonoco memeechicatihii, sacerdotemi Moocaani ijafaño jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicaninoco? Jaaruno imiti iicatinoco. ⁶ Miuro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivivi ejeevano. ⁷ Miuro amiihai magaajatihi Caatinihaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotihii, onoonoco. Miuro toonoco magaajaruva oono milli imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifiigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuui. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifiigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere iifurumo toonohalliti diiboco imooniqui

iimuguumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanaty amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguisifucusumi jachohjifaño ihacuturuva mofoomoro mihicitejirahi? ¹² iJaanoti miiro miyaminaafi oveja janaanici jaaducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino momooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifiigatyuboco: Dihuseque fallirihicar, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tusumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasiuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicaui. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miico mijiiibeguedino, nooboro diitoco faguehicaui. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajecivominaafi uujoho iciiibo. Jaaboco uujoho agaiiiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jiiibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaaijitiibo, coovadiinamaaijitiibo icano. Miihaiñooba ihiimaaco guubujitihi cuumino jiihaiñovi. ²⁰ Aivo gañihicafetejitino buiga miivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jiiinije miyaminaa diibocoro esicinicuui, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 12.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaalliino aatyimetiibo, ihiimaatiibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuui. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojiibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolle noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivojii minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ifiicoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenenene icajirahi? ²⁷ Miiro amiihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañiino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachijii, mijjoho nacu oono amiihai jiiibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amiihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho iimitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amiihai agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehijeque dumitiicijirahi iticoni diiboco sisitiiboro? Jarihiica naha diiboco isisiiboro inehijeque dumitiicijiruro.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amiihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitih. ³² Jaabadiro bu cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitih jiihahallivi, bu ufucu siihahallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicih. Jaabadiro bu iimitih iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi.

³⁴ iJiinimomí cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miiro iiji iimaanicih ijeebiifaño agahaficinoti.

³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicih iimino ijeebiifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicih ijeebiifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitiibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 12.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomioto, bu Moise tajiiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miiro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebiifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaabadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jiinije ciidiifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jiiibogoco agalluunoco diitoco Jonas jiiibuguumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiinije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubvaugo. Miiro Salomon janaanivivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Iimitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 12.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehedeji ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiiboro siino esamaaifibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebiico atyimefihi, iija scaija, imibachucinija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro

siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivo diibo janaanivivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaqui omoonimo jahisiro icauhi.

⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jiiibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijiibuguboco: ¿Miijoho taaseeji, miijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro ijiibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miiro cajaatyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuaijinivi casiivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casiivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiroy fitafutuuhi, jiiingaiibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jiiibeguehicaubo siinovi ooviciiiboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaamoro faayisujeniuhi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jiiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinuucuno miyaadi ijiinije afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri chuumucuuno abacocoovautimaño fiigatyuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano ijariimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuhi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiiinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amiihai nohojima mihicahachiiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicuubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui ijiibogominaa diibojaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciiiboro diibeguehicali? noomoro.

¹¹ Jaanegui iimusuubo: Amiihaico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miiro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi iicaruno dumitiicicafeteji.

¹³ Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciiiboro jiiibeguehicali, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicatihi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi niquejevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amiihai fine muguubuui. Jaarumo magaajajitih; Fine

mahatymejirahi. Jaarunoco mehesicinijitih. ¹⁵ Amiihai jeebiino

ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaalliino manihicinihi, ihaalliineri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amiñhai mihicahi amiñhai aalliineri mahatymemaño, bu amiñhai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miiri jino miyanotiro jino amiñhaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amiñhai mahatymeneque atyimegueuhi, bu jino amiñhai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubutimoro, bu aatyimetimoro guivevecuuhi.

Jesu Jiibeguehi Basuminaafivi Ohooviciunoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiñhaifaño aacotonobadi jeevahi. Miiri iji asaaboro ijeebiifañoti icicuuhi ijeebiifaño jiibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onono oono jiibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño guenenene icatino. Miiri diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijiñhevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. ²² Jaanoti jariimihoonofeenevi abasuuno onono, oono jiibogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifih. Jaano paryi jinehejere tojiibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiñijehallivi abasucufutuuno, onono jiibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi onoo ciendiyiva sayi ifiivuuno onoo vadadi. Jaanoti saatoho onoo sesentadino onoo vadadi jeevahi, bu saatoho treintadino onoo vadadi icano.^f

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jiibuguuhi siinovi ohooviciuboro: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahu abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivuunoro noovaunofeenevi, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuui. ²⁷ Jaanegui ijecivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuui: Aivojiibo miiri faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijecivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magajucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magajucihigo, bu itrigo hiibaimaryo magajucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi ducicamaajeminaaco tajiñbaji iticoni toono iimitino ñaavahu ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cijiñgaifaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco iicimoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mr 4.30-32; Lc 12.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuuno iicanicibadi. ³² Miiri jaagai

f 13.23: Jino miyaavogoditi ijiibogono.

paryi fanoova tooinoguiinovi sihajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaaniciwi iminifotohoro imohodiho minifotonicihi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanicihi, nooboro.

Levaduraguijivi Ohoovicino.

(Lc 12.20-21)

³³Tolliro bu siino jilli ohooviciuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco iicigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaisecefotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciro Enehicauno.

(Mr 4.33-34)

³⁴Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi ooviciuboro jiiibeguehicauihi, siinovi oovicitiiuboro jiiibeguehicauiiibo. ³⁵Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuono imiyacafetequi:

Siinovi ohoovicinofenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiiinijeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jiiibeguehi Iimitino Naavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijiiibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluui: Mihaico diibogo oono iimitino naavahu faguifaño iicamediti, noomoro.

³⁷Jaanequi Jesu diitoco nuuhi: Miuro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸Jaanoti fagui onono jiiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onono Moocaani aivoji seemeti onono. Jaanoti iimitino naavahu onono iji seemediti iicamediti onono. ³⁹Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco iicijino onono ufucu jiiinije ifinijinoti onono. Jaanoti toono ibasutaaco iicijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰Jaanoti oono iimitino naavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiiinije ifinidi icajino. ⁴¹Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajiibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico iicisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴²Jaamoco ciijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihicahachijiji muguubu.

Nihibami Jiiinijefaño Toovono Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁴Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiiinijefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninicihi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehijeque anaajeere toono nihibamiri tomaño jiiinijeque naajenicichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁵Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶Jaayico aatyimesumi ofooboro paryiicino inehijeque anaajeere tooneri tooyico naajenicichi.

Sinicuuuvi Ohoovicino.

⁴⁷Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco iicinicino iicabadi jeevahi. ⁴⁸Jaano isinicuuuho

agahafucuu di ifiicimínaa jiiñgaibaahohallivi isi guiiyicinicíhi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifiimoco jiiibaifañofaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañiinicimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiiñje ifinidi; Moocaani toomomínaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifiimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco ciijigaifañofaño gañiijimo, tahigo atacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Naa paryi jinooco magaaahi? nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Jiihi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miiro Moise tajiiba gaajamínaafi imino niqueje aivoji jiiibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miiro toojamínaafi fanocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo iicijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiibogoco agaajaabo jiiibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciiboro jiiibeguehicaudi toonoti fuucuubo.

⁵⁴ Jaabo jiiñjiveji ifutuuhi. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jiiibogoboro feehicaubo. Jaaneri miyamínaa ajabafiitomoroo neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicahi? ⁵⁵ Miiro jaani imohobujene dudicamaajemínaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacobo onoboo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miiro bu inagomi miihaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaamínaafico imino gaayicihicahi. Jaanoti idiiimoro iicumimínaa, bu iijamínaa icamo gaayicitíhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutiibo diito diiboco imiyaavuguutineguiha.

Jua Nitimínaafi Guijeveque Jiiibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 Tusumi Herode onoboo Galilea aivojiiiboti icauhi. Jaabo guubuui Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitimínaafi siino ubuheteebe guijevete. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miiro diibo Herode Jua Nitimínaafico isisisuuboro civojafaño ficusuui. Herodia onoo inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitimínaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadiño, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco gujeniujirahi. Jaaruubo miyamínaaco ñihicuguehicauhi; famooro miyamínaa: Juaco Moocaani iimaamínaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi iifutusumi jiiibaimoco Herode eheetavuuhi Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooconoocohacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiiñubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajafaño Jua Nitimínaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹Jilli unuuno diibo aivojiibo Herodeque sihidi idaausuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jahusedibava uguubucumaño icano, tajiibaubo ihaciqui. ¹⁰Jaanegui tajiibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹Jaayico isivamuro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹²Jaanoco ijiibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro ciijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jiibugutumoro.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaciumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴Jaanaa Jesu imeenegati ihiinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaauguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoro buheesuhicaubo. ¹⁵Jaanaa iijicuunegui ijiibogominaa diibojaa asaamuro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuuhi, bu miihaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amiihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷Jaanegui diito nuuhi: Miiro miihaima chahano, idiinoro jino sahusedibava momaahuno, bu miimisiicro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹Jaaboro miyaminaaco tajiibaubo ñaavahuhallivi icasiicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emeciuboro Moocaanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijiibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ²⁰Jaanoco famoro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuuhi jiibaiñooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idiino. ²¹Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²²Jaaboro Jesu ijiibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuuaivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta.

²³Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihimaaiqui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi sauhi, nifaihuhallidi igooboro. ²⁶Jaaboco ijiibogominaa nifaihuhallidi igooboro asaunoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihigugetedino, uujoho, nooboro.

²⁸Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo, miyaano ijoho idiicahachiiji taca, tajiiba bu uujoho dijaa saaqi nifaihuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaihuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufañi iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojiibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: iAjashucani dimiyaavogo! ¿Collíhi miyaavogotíhi? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba lliivíuhi.

³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuiivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuuaioco afatyuudi ifutuumo Genesare jinijevi. ³⁵ Jaanaa toojiinijeo miyamínaa Jesu iicaunoco agaajaciumoro paryi toojiinijeri jiihohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sívaumo paryi iguihuvamehejeque.

³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba niquegayico idudiicitequi. Jaanoco paryi famooro ududiicudimo buheehi.

Miyamínaaco Imihinínisuno.

(Mr 7.1-23)

15 Jaadi fariseomiti saatocho, bu caatinimínaa icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijiibogomínaa moheedetemíhai jeevamaaje icabadi moonitíhi? Miiro momooninícibadi moonitímoro ihuseneque nitamaaitímoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amíihai Moocaani tajiibaco mejevesumoro amíihai jeevamaajequere momooníhicahi?

⁴ Miiro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diisejei icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amíihai meneehicahi jilli, miiño caanico, bu miiño seejico icano meneejirahi: Ico acijitíhi: Miiro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutíhi. Jilli momoonímaño Moocaani tajiibaco jihovonobadi momooníhicahi. Amíihai jeevamaajequere moonímoro mihicamaño.

⁷ Amíihai bañífiramínaa mihicamo. Miiro miyaanoco nuubo Moocaani imaamínaafi Isaia jilli nooboro acaatiníusumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono ijíiriro bocíguehicahi.

Jaarumo jeebíino uuditi tehesino icahi. ⁹ Jilli sícamañovi igaiivomoro uco imehicahi. Jilli amíihai jiiibogono, ticovono miyamínaa jiiibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyamínaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaja: ¹¹ Miiro miyamínaafi ijiri ijicafotono diiboco mihinínitíhi. Jaanoti naha ijifañoti asaano diiboco mihiníníhi, nooboro.

¹² Jaanegui jiiibogomínaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi níquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciiboro gañíjiibo. ¹⁴ Jaafa tahi imaamo jilli ihaallínoma chahamo, bu sita ihaallínoma achahamoco siiguehicahi. Miiro ihaallínoma achahaabo sífíico isíguruva faamísiciro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco miihaico diibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amíihai tolliro magaaatíhi?

¹⁷ Miiro paryi miyamínaa ijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofíiti inoonícino. ¹⁸ Jaanoti naha miyamínaafi ijifañoti asaano diiboco

mihininihi, ijeebiifañoti asaamaño. ¹⁹ Miiro ijeebiifañoti iimitinoono esamaajene saanicíhi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico iicimoro ejevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono iicaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jiiibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininitíhi.

Siijiinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mk 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiiinijeagovi.

²² Jaanaaca Canaan jiiinije miyaminaago toojiinijeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: iAivojiiibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusutíhi. Jaanegui jiiibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamojaagoviro galluuhi, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuiivovaugoro diiboco nuuhi: iAivojiiibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumitiicimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojiiibo; Jaarunofaño jicumí machufíhi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa iijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi.

Jaadi ifabaihállivi ufuuboro casiivutuuhi. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi iigotimehejeque, bu ihaalliino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene icamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafiitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicameheje imino ihusenema iicacuuneri, bu iiguehicautimehejeque iigucuuneri, bu ihaalliino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocaanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mk 8.1-10)

³² Jaadi Jesu jiiibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miiro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotíhi machutimoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jiihaivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha jiiibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu millí mihicijirahi jino miihaiñooba ijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiíhai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooci idiinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajiibaubo imiyaminaa jiiñjehallivi icasicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minooci, bu itaavagayi icanoco ihusefano agaayiciuboro toonohallivi Moocaanico graciaco aciui. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijiibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco ananiimo gahafusuui sahuse bu juugahuseti miibaici idiino jiiibaiñooco. ³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaiifiimi. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorauti. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuui Magdala onocuumi jiiñjejaagovi.

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatio Eetavoco Tajiibahi.

16 Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuui Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño igañisuqui dilluui: Miihaico niquejefañoono aatyimeratatinoco dihifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuihi: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amiíhai: Aiguejitino miiro oono niqueje tifaíhi, meneefi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefi: Jaachiji imijitifuco, miiro oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bañifiraminaa mihicamo, amiíhai magaajahi niquejeque memeeicomo aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaajatihi milli jsumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijiibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño icatatimo, dilluhicahi aatyimeratatinoneheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idiinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onoogoobavi afatyumo ijiibogominaa jabajeveuhi pan añiminaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijiibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collíhi maahunoma machahanoco monoocasihi? Ajashucani amiíhai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaajatihi, mehesicinicuutihi oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinihi sahuse juugahuseti miibaaci idiineri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amiíhai magaajacitihi uujoho machataati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti ononoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jiiibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaaujiibo Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipino onocuumi jiiñjevi iifutuudi ijiibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditi neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaaminaaivioobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amiilai, imijjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Iijoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi iijoho Simon Jona achi idiicaabo. Miiro cajaanii miyaminaafi ico jinooco gaajasutiihi idiiboro Guihirubi niquejefano iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momonihii, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitiihi. ¹⁹ Ico uujoho jino niqueje llaveneque aciji. Jaabo iijoho jiihallivi isisino, bu niquejefano sisicafetajino. Jaanoti jiihallivi isinaayuno, bu niquejefano sinaayucafetajino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu iijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco miilaiñoobaco jiihogotimo iicaqui.

Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoniui iijibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidi idaasuno omoonujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiiha Pedro sihi Jesuco asatyuboro iibauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatiibo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebevebora Pedroco nuuhi: Uuti buhigovi minifoto iijoho iji idiicaabo. Fine, iijoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatihi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho iijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifiico ajabajemere tadyojicuti isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitimo. ²⁵ Miiro ifiico agaijimo ifiico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifiico imitasumo ifiico taajasuji. ²⁶ Miiro saafi miyaminaafi paryi jiiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuruva, inacu milliti imijiruno? Inacu minoodino fine miyaminaafi ijeebiico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Miiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosiima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujiiibo omoonihicanehejeque. ²⁸ Miyantiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitiihi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 Toonobuunati saaguusi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacoboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuui. Ihime aricuno minifutuui nihibaco memeecebadi, bu

g 16.24: Sahaamefano noono: digujeve imohobujeque diiciibo tadyojicuti disaa.

igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisiko.

⁴ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojiiibo, imicani jimañovi mihicano. Iidiimogohachiji masii nijeganoco migaaci, saga idiino meheetavequi, iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaa Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaiñaoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agajiiibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumororo ijiiibogominaa jiinjehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududiiciuboro nuuhi: Magaaniivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo mihihañoobaco atyimeciutithi idiiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihihañoobaco mijiiibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijevee siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluui: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiiibo. ¹² Jaarunofaño amihaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruoboco gaajachinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijiiibogominaa esafutuui Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafehi Ijima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo iifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojiiibo, taseemeneque didaasugo, idasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaiñaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino diijiiibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutithi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amihaico jaabiciiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihiiibauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafehi buheetecuui.

¹⁹ Jaadi ijiiibogominaa jeevadi Jesuma ihiimaumororo diiboco dilluui: ¿Milliti jana mihiha diibo imitino ijico buhi magaaniitithi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amiihai miyaavogo ajashumaño. Miyantiro amiihaico neehi, amiihai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amiihaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?^h

Jesu Iguijevejinoco Siino Ijiiibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiinjeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño

h 17.20, 21: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idiineriro buhi magaaniitahi mahaigamoro Moocaaanima mihiimaaneri, onoonoco.

acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idiinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijiiibogominaama Capernau cuumivi iifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluui: ¿Amiikai jiiibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitihi? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujiiibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaaha iifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, iidi milli jijiiinije aivojito miico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatíhi.

²⁷ Jaarunofaño miikaiñooba miiditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo difiigaico gañiito. Jaabo iticoni uduuboco diiciibo ijifañoti nihibajeque diici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Jaasumi ijiiibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyantiro amiikaico neehi, amiikai jeebiico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachijii niqueje aivojifaño mefeejitihi. ⁴ Miuro niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiibo oono guinovi ifiico iminiyuuboro jiiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanoyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicíhi.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ñihicu.

(Mr 9.42-48; Lc 12.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyi gabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiinijeminaadi imiticaní icano miyaminaaco imitifaño agañisuno. Jaano jilli fahijivaró icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiibo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano íco imitifaño agañisuhachijii quiticiibo sihi gañi. Imijiruno iidi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti iidi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinijitino cijigaifaño agañicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli íco imitifaño agañisuhachijii toohaalliico buhudaruubo thesino gañi. Imijiruno iidi sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaalliicimaryo diicaabo cijigaifaño agañicafotono.ⁱ

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 12.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitiimejetasudino. Miuro jino amiikaico neehi: Miuro oono diitoco ootomomo Moocaani toomoinaa

i 18.9: Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefañ*o* iicaabo imefeeneri icahicahi.
¹¹ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.

¹² ¿Jinooco milli mehesicinini amiïhai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nac*u* fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejevesuhiniïboro imitaaboco guinetetjirahi?

¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetjiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadiro amiïhai Caani niquejefañ*o* iicaabo^k imogotïhi jitoti saseba imitanoco.

Jilli Miïno Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachijï diiboma iïro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachijï diiboco dimijïcarucuuhi. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijï sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idiïmo onono imino igaajacafetequi.

¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachijï Moocaani iijaminaaco diïbogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachijï oono Moocaanico imiyaavogotïboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amiïhaico neehi jino jïinijehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefañ*o* fatyusurajitïhi. Jaanoti bu jïinijehallivi mafatyusuno niquejefañ*o* fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amiïhaico neehi: Jino jïinijehallivi amiïhaiti miimisiici mehesamaamisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachijï Guihirubi niquejefañ*o* iicaabo aciji. ²⁰ Miïro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojïibo, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idiïno ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutïhi Sifïco Eperdonauoco.

²³ Jaamañ*o* niqueje aivojï jeevahi oono saafi aivojïibo ijeevivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco.

²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojïibo tajïbauhi diiboco inaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehajema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeevivominaafi ihaivojïiboguiino ememuivuuboro ihaivojïiboco neehicauhi: Aivojïibo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaadujï, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivojïibo diiboco iidaasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi.

²⁸ Jaabo diibo ijeevivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyïmeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco miidino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayicuboro sefano dusuucubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuivuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaadujï, nooboro.

j 18.11: Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

k 18.14: Moocaani

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, nootiibo ufuuboro diiboco civojafaño jiihacuuih paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojiiiboco paryi jiiibugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivojiiibo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha.

³³ Jaabadiro bu iijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojiiibo sihidi isifiiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo amiihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebiiMaryo meperdonatihachijji, nooboro.

Jesu Jiiibeguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 12.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

19 Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiinjetei. Jaabo ifutuuih Judea jiiinjjevi, Jordan teehiti baagovi iicajiiinjjevi. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseomioto asaumoro diiboco dilluuih iifurumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajiibabadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo imusuuih: ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño ononoco memeechicatihi? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuih gaifiico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucujji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucujjitihi Moocaani agataacucunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi miino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebiiamaño Moise tajiibauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amiihaico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco iiciibo ajeva imitico icihi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoooco atabavaabo ajeva imitico icihi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha jiiibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Iidiimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miiro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitiibo unuubadi icanicihi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinicihi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicihi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicichi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 12.13-16; Lc 12.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño jiiibogominaa iibahicauih iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaan saahi fine mihiibano. Miiro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Timaahi.

(Mr 12.17-31; Lc 12.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emeecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo Jiibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collhi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiiji tajiiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro. Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difiico agajibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiiji, foobo paryi dinehejeque naajebe iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro iidaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaaneguiiha Jesu jiibogominaaco nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

²⁴ Siino bu jino neehi: Tihiiino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sithii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco jiibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeeciiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo, miiro paryi miikai monehejeque mejevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyantiro amiihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amiihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaiji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehhejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu jiiinjenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovni minifeteji. Jaanoti jisumi guinovni iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.¹

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

20 Miiro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninibadi. Miiro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo

1 19.30: Griego iijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvi minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvi iicamo tusumi imegavi icaji.

dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiilhaico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amiilhaico jaaduji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiiciiba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuhi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiilai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miijoho miilhaico atajiiibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.^m ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiiiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miihai ticovoviro daaduhi, miihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguuucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafiico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miiro iijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco diiciibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu iijoho diimogotih uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guiinovi iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinovi minifeteji.ⁿ

Siino Bu Jesu Iguijevejinoco Jiibeguehi.

(Mr 12.32-34; Lc 12.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiihairi ufuuhigo ijiibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magaajacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guijevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro sicuumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiinoti guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 12.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaagoro Jesuguiino memuiivovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

m 20.7: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduji, onoonoco.

n 20.16: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro guiiramo cuuhvacafeteji. Jaarunofaño miidimoro nanicafeteji, onoonoco.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufocovi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amiisi magaatitih midillunoco. ¿Nacu amiisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.°

Jaaneguiiha diitisi: Jiihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jiihi, miyaano amiisi jino iidaasunofañodi mafatyaji.^p Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idiimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocovauboro nuuhi: Amiihairyo magajacuuhi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajiiibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifih. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitih. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeveni sihidi ejeevaabobadi didaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui. ²⁸ Miiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeeceivequi saautih. Jilli uujoho jeecivooboro saauhi tafiico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimisico.

(Mr 12.46-52; Lc 12.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jiihajiniri miimisiici ihaalliino ifufvusuumitimi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico iibaui illiivequi. Jaarunofañodi janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amiisico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojiibo mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaalliinoco dudiiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 12.1-11; Lc 12.28-40; Jn 12.12-19)

21 Jaamo ifuutuuihi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluui miimisiici ijiibogominaatisico jilli nooboro: ² Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaatyohacho amiisico: ¿Milli? onohachijji, Mohaivojiibo eneneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

o 20.22: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetefaihuri miniticafetefirahi, onoonoco.

p 20.23: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetefaihuri miniticafetefirahi, onoonoco.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojiiho dijaa saahi,
oono siicujeebiiba icaabo, burrahalliri giciniibo,
burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijiihogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniuihi.

⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuuihi. ⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jiihaico jeebuuhicauihi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: iAivojiiho David Iyaachico mihimo! iImicani Mohaivojiiho memeri asaabo! iMoocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño iifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaaiuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiiñije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 12.15-19; Lc 12.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuihi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inusuubo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimiiumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saaumo aatyimetimeheje, iigotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: iAivojiiho David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiiratuuihi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuhi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuhi. ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitiihi? Miiro jilli noono: iijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajahi Inooatama Achahaneguiiha.

(Mr 12.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniiri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inooatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuujiitiihi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijiihogominaa sihidi jabafituuihi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachiiji jino uujohe higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti edeenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno.

²² Jaabadiro bu paryiicino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachijji magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 12.27-33; Lc 22.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jiiibeguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiiimusuhachijji amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuhi iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, miihaico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, mihaico miyaminaa moonijirahi. Miiro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magajatihi, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitih jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amiihaidi jino milli? Saafi seemetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafiico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco diicito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotih, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi iicituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutih. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuh? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaji amiihai imegaviro. ³² Miiro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico jiiibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutih. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecuurumo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutih, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 22.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi kuhufono meeguehi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro siji fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuuhi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañooco diibojaago igalluuqui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafiico gaicaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro mooniuh.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro.
³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magacaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayiciumoro tofaguuti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluuhi: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onooovano ticovovi diiboco imaño ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Miñro jilli noono:

Guísiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gaññhi.
 Jaarunofaño saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihí toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo.
 Jinooco Aivojiiibo eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amiñhaiditi Moocaani ihaivojico dumitiicijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.^q Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijnoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicijirumo. Jaarumo miyaminaaco iguihi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

Taabava Jiibaimovi Ohoovicino.

22 Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijiibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojiiibo illi taabava jiibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicuumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutithi asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafiico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijiibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutithi. Jilliro sihigueheje fociniumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojiiibo jeevivominaaco agaayiciumoro ahaamiumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojiiibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijeevivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijjiibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saatithi. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jiihaiñeri mofoo mahatyimemeque jiibogomoro jiibaimovi isaacui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeevivominaa miya jiihaiñeri ufuumo igaiyiciuhi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojiiibo fuuhi ijiibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafiico, jaaruubo jiibaimo gaachehuco iimogotiiboro jicafututiiboco.

q 21.44: Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jiiibaimo gaachehufañi jicafototiibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuuutihi.

¹³ Jaaneguiiha ihaivojiiibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaaavicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miïro sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti miidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 22.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco iifurumo imitino inuusui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jiiibogominaafi, miñhai magaañahi ijoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijoho Moocaanijaa ofoono jiihaico diibeguehicahi miyaminaa ihiimaanoco jeevotiibo. Miyaminaaco jilli jeebiibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti mihaico dinoo: ¿Naa iidi imino romanomi aivojiiiboco impuestoco majaanoo? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofañi Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: iBañifiraminaa miñhacamo! ¿Collihi uco imitinofañi magañiisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaanuhicajeque uco miñhifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluui: ¿Miijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaaneguii nuumo: Romanomi aivojiiibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeui. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 22.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino चाहaji, noonicihi.

Jaamañi Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jiiibogominaafi, Moise tajiibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijiji, inahabo ifibaijigoco iiciiboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi miñhaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti mimisiici idiino iicaumo. Jaamoti iticonioboo ataabavaabo seemevatiiboro guijeveui. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco iciuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco iiciuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveui. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumo, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Amiihai aivo magaañahi Caatinihaame onoonoco magaañahi, bu Moocaani mitiyaco magaañahi icano. ³⁰ Miïro iguijeveuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajeñicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefañi iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amiihai memecitihi Caatinihaamefañi Moocaani amiihaico onoonoco? Miïro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham,

Isaac, Jacob icamo Aivojiiibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojiiibo icatino, ubuheeme Aivojiiiboro, nooboro.

³³Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ijiibegueri.

Ibocima Iicano Tajiiba.

(Mr 12.28-34)

³⁴Jaabo Jesu saduceomico illiinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuhi. ³⁵Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco iifuruubo inisuubo dilluuhi: ³⁶Jiibogominaafi, ¿cono aivo tajiibati aivo obocino? nooboro.

³⁷Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivojiiibo Moocanico gajji paryi dijeebiimaryo, paryi difiimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸Jino aivo ibocima icano tajiiba, aivo imiyaano. ³⁹Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gajji difiico agajjibadiro, noonoro. ⁴⁰Jinoocivi Moise tajiiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jiibogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 22.41-44)

⁴¹Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴²Jesu dilluuhi: ¿Milli amiikai mehesicinihi Cristoditi? ¿Miijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gajjafenedi iimaaubo: Tahaivojiiibo, nuuhi? Miiro bu nuubo:

⁴⁴Mohaivojiiibo Moocaani nuuhi Tahaivojiiibo Cristoco:

Tamiyanaagonovi casiivo dithaiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David iicaruubohacho diiboco: Aivojiiibo, unuuno? nooboro.

⁴⁶Jaarunaa diiboco miihaiñooba ajashuno iimusuutihi. Toonotiro ivi miihaiñooba diiboco ajashuno dillucuutihi.

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 12.37-54; 22.45-49)

23 Jaaboro Jesu ijiiibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ²Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiibaco magaajasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³Jaaneguiiha amiikai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino miha, nuurumo imitino icahicahi. ⁴Miiro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miiro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejehhallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanivivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶Jaamoro bu imeguehicamo jiibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiíhai mihimeguedino amiíhaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miíro saminaaro amiíhai idiíboro amiíhai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiniíjehallívi miíhaiñoobaco: Caani, meneedino, idiíboro amiíhai Caani niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiíhaico saatoho: Aivojiiíbo, onoonoco. Miíro idiíboro amiíhai Aivojiiíbo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiíhaifeenevi diíbo aivo síhidi ejeevaabo. ¹² Miíro: Uujoho síhidi jeevahi, onooobo guinonicafeteji. Jaanoti: Síhidi jeevatíhi, onooobo síhidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo mihicaji. Bañifiramínaa mihicamo. Miíro amiíhai niqueje guhugaco cuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jícafototímo iicaquí. Bu amiíhai mijícafetehicatíhi, bu jícafetejirumoco mijícafutusuhicatíhi icano.

¹⁴ Idaasucani amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo mihicaji. Bañifiramínaa mihicamo. Miíro gaigoomi fibaijito iicamo iijanooco mudumitíicahicahi. Jaamoro jilli íifurumo Moocaanima guenene miíiimaahicahi. Jaamaño amiíhai aivo guiraano mahaamicafeteji.⁷

¹⁵ Idaasucani amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo mihicaji, bañifiramínaa mihicamo. Amiíhai jiniíjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amiíhai iijico mijíibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiíhai imití janaanícivi meheetavehicahi cíijigaífaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amiíhai mihicaji agaajatino jiiibogomínaa, aatyimetímo siigomínaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono síhidi jeevatíhi. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo síhidi jeevahi, meneehicahi.

¹⁷ Gaajaticanimo, amiíhai aallínoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu ítemploja íhoroco Moocaanidi íimibachuno?

¹⁸ Tollíro bu meneehicahi: Saatoho jeevójicicifañodi: Aivo miyaano, onoono síhidi jeevatíhi. Jaanoti naha tojicicifaño íicano íjeecevofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha síhidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiíhai aatyimetímobadi mihicamo tollí meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano íjeecevo, nacu ífajícíci íjeecevoco Moocaanidi íimibachuno?

²⁰ Miíro tojicicifañodi: Miyaano, onooobo, bu tojicicifaño íicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadíro bu templojafañodi: Miyaano, onooobo, bu Moocaani toojafaño íicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadíro bu niquejefañodi: Miyaano, onooobo, bu toojefaño Moocaani aivojícícagafañodi neehi, bu togafaño ígiciniíbo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaasucani mihicaji amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo. Bañifiramínaa mihicamo. Amiíhai Moocaani onobadi díiboco paryí mahacíhicahi mentahíibai aamenegayimaryo, bu anisiíbai aamenegayimaryo, bu comínohíibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajiíbatí aivo imiyaano onoonobadi momooníhíicatíhi. Jaano jino toono ími íca, ídaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momooníjirahí sanoocoro momoonínoguíinodi síino jeevesutímo. ²⁴ Amiíhai aatyimetímobadi mihicamo saatohoco mísiiguehicamo jootobaco magañíimoro guiraaruubo camelloma mafaayíhicahi amiíhai jeebíifaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiíhai fariseomi, caatinimínaa icamo: Bañifiramínaa mihicamo, guiríhillunoco, butajeneque icano allícoro

minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebiifaño sano nanivariro magahaficiníhi, fanoova imogori magahaficiníhi, icano. ²⁶ Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebiinoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amiihai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miíro alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohojo idicuno uchuumucumo bacinoma fanoo idicu gahaficiníhi. ²⁸ Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebiifaño sano bañifiiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

²⁹ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaavi cihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siicije moheedetemíhai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaumobadi mihicaujitráhi, noomoro. ³¹ Tólli monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaumo iyaachimíhai mihicanoco magaaasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemíhai iticoniunoco.

³³ Amiihai jiinimomi, jiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji ciijigaifaño agañiijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jii bogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijeniuonovi. Miíro amiihai diiboco magacaauhi templojafaño iimimaño, jeevivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jiumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 12.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amiihaijaago jii bogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifíhi. Jaanoti uujoho fahiijivaro imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi igaiyiicinoco oono catava iseemeque ijijecuguiino igaiyiicinibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatíhi.

³⁸ Eneecau bu magaaja amiihai ijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 12.1-2; Lc 22.5-6)

24 Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojago ijii bogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jaaniye Ifiniyino Gaajata.

(Mr 12.3-23; Lc 22.7-24; 12.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago iijibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi mihaico idiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magajaji ijoho siino asaajinoco, bu jaaniye ifiniyino icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini mihainooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miiro tolli icajino. Jaaruno toono jaaniye ifiniyino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, bu siicumio to siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jaaniye maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaujimo. Paryi jaaniyeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Mihaa Moocaanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiiibogo iimibogo fanoojiiñeriro jiiibogocafeteji. Jaadi jari jaaniye finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujilbediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco mihiifinichicamo magaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabajaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu mihaa iijahalliri mihicamo fañojavavi mefeedito siinoco mihiciqui. Toonotiro magacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihaa gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañoto seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiha Moocaanico midillu: Amiihaa magajifucu jiiñijafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eedevevi jaaniye ifiivunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitihii guenene iicaruva tusumi iicajimoti mihainooba ataajajitiruneguiha. Jaanoti diibo iicuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujitii.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeci jaani Cristo, memeci jaadi Cristo, onodi: Miyaano, menedino. ²⁴ Miiro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani iicimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiha jino amiihaico imegaviro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiha amiihaico: Memeci johono sicaihigoti saabo, onodi memecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufano icaabo, onodi mimiyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaanaafibadi Ifiivubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miiro chuumuhu iicahigo añimi igaivefihi. Jaabadi niinofucuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifiivuubo.

(Mr 12.24-37; Lc 22.25-33; 12.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhifacufuje afatyonobuunatiro cujeje nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño icano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica iifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosiino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryiicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco miriricu sefano ojidi iigaiyiiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaja; miiro ficaba ifiiticusumi bohono aamevafihó. Jaanoti magaajanicihi ficaba ifiiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaajacu finifucu ifiiticunoco. ³⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tusumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitihi.

³⁶ Jaaruno jiinije ifinijifucuo miihaiñooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajeñimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifiimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicatori satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatori satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogoo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiihai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojiibo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicauqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiihai mihimibaicini. Miiro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojiibo iijaminaaco tuumusuhininiicini imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiibo ihaivojiibo onoonoco imino omooniibovi ihaivojiibo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiihaico neehi, diiboco ihaivojiibo ficuji paryi inehjema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitiibo: Tahaivojiibo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiiiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojiibo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigo.

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

25 Miiro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami iciijigameecunoco iicumoro fuuhi taabava jibaimoajaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutih. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuui. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino iciijigameecunoco ifañoniqui satyuutih. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo iciijigameecunofaño ifafaihunoco satyuui, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: iSaacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agañiivuumoro iciijigameecunoco nifutusui. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifiguheje oono iimibaivuufiguhejeque nuuhi: Miihaico amiihai cijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mocijigameecuno jabaacamaacuui, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufiguheje diitoco iimusuihi: Chahano, miihaidi iffetejitiruno, bu amiihaidi iffetejitiruno icano. Amiihairyo mofoomoro amiihaiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo cijigaifaihuti inaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivuucuumo toojafaño jicafutuuih igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojiibo, aivojiibo, miihaico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuihi: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miiro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi jeecevominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifiico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri iiciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eseediuboro ihaivojiibo nihibamico ficuui.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutinoti siino diito aivojiibo gaseuhi. Jaaboro diitoma tonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiiboco aciuih diez mildijevaaco: Aivojiibo, uco daaciuih cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro icino, nooboro. ²¹ Jaaneguiiha ihaivojiibo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Hijojo aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiiboco: Aivojiibo, uco dos mildijeva daaciuih. Jino jaaneri siino tonoodinoro icino, nooboro. ²³ Jaaneguiiha ihaivojiibo nuuhi: Aivo imino moonihi. Hijojo aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro

ihaivojiiiboco nuuhi: Aivojiiibo, iijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miiro iijoho sihiniciji abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico diiciniciji ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico iñihicugooboro dinihibamico jiinjefaño ciijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivojiiibo diiboco iimusuuhi: Iijoho agaiquiibo idiimitino jeecivominaafi, iiro gaajacuui uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico iicinicinoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, ¿collihi jana tañihibamico dusisutihi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivivi siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitiici inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miiro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acjiibo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miidino iicarunoco dumiticijiibo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeecivominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

jiinjeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiiiboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiiveji. ³² Jaadi paryi jiinjeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi.

³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojiiibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amiihai Guihirubi amiihaico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jiinije ifiivunotiro amiihaidi eheetavunofaño. ³⁵ Miiro ajebavauboco uco machutaati mahaciuihi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amiihaifeeneri iicausumi uco amiihai iijafaño magaayiciuihi, ³⁶ bu tagachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojiiibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico miikai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico miikai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico miikai moojafaño magaayiciuihi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicauboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojiiibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco^s sihidi jeevatirumoco tolli momooniumaño, uco tolli momooniuihi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uti buhigovi miminifoto imitino monoocinicumoo ciijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miiro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama iicauboco uco mihisuuhi.

⁴³ Bu siicumioobobadi amiihaifañodi iiguusumi uco amiihai iijafaño majaahevesutihi. Bu agaachehuvautiiboco uco gaachehuti mahaciutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojiiibo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco,

bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyiemeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifiimo feeji ifinijitino fiivofaño.

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 12.1-2; Lc 22.1-2; Jn 12.45-53)

26 Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijiibogominaaco nuubo: ² Amiihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jiiibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaiuuhi Caifas onoobero sacerdotemi aivojii bo ijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaaqui.

⁵ Jaamo neehicaui: Jiiibaimofeenevi tolli momoonijitithi miyaminaa mojaago isifiiratomorono ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 12.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri fojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo ijafaño iifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago sauhu alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihidi ijaadama iicano gatyuuçi icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casiivuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijiibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiiratuumoro noocasiuhi: ¿Collithi jinooço bañaamaaihi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere iidaasufiimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collithi diigoco mihiibahi? Imino uco moonigo. ¹¹ Miho fahiijivaro iidaasumo amiihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiijivaro amiihaima icajitithi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanotiro amiihaico neehi, fahigova jino taajasu jiiibogoco faajiniñeri ijiibogohigo jino diigo omoonino jiiibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 12.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijiibogominaati saafi Juda Iscariote onoobero fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihiimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduji, Jesuco amiihaico aacihachiiji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduuihi treintadijeva nihibamico.

¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

Aivojii bo Niinoono Amachuuno.

(Mr 12.12-25; Lc 22.7-23; Jn 12.21-30; 1Co 12.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachuibuuno jiiibaimo iticovaufucu Jesujaago ijiibogominaa ufuumorono diiboco dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amiihairyo magaajacuubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojii bo jilli neehi:

Tahoovovi iifutucuuhi. Jaaneguiiha diijafaño tajiibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha ijiibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuhi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuui.

²⁰ Jaanaa mihiijicuudi Jesu docedimo ijiibogominaama mesavi casiivuui. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amiihaico neehi, amiihaiti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi iidaasuvuumoro diiboco dilluui: Aivojiibo, ñnacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji. ²⁴ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehi. Jaarunaaca idaasucani iicajiibo uco aaciibo. Aivo imijiruno diibedi fiivuutiibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciijiibo nuuhi: Aivojiibo, ñnacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jiïhi, iijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocaanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ijiibogominaaco aciubo: Ifaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro diitoco aciui: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miïro jino tatyijoho icano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi ajashutimohallivi imiti buusu icano. ²⁹ Jino amiihaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amiihaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mr 12.26-31; Lc 22.31-34; Jn 12.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amiihai uco mejeevesumoro mofoociniji. Miïro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaaaji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amiihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitihî, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano: Diiboco gaajatihî, bu diibo jiiibogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevehachiji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaajitihî, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijiibogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 12.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijiibogominaama Getsemani onoomañovi iifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuboro ticovauhi iñihicuguuboro sihidi iidaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebiifaño idaasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhe, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanicivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.^t Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijiibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collíhi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetihi?^t ⁴¹ iMubuee! Jaamoro Moocaanima mihiimaa iji amiihaico inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allío ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachijji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijiibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ijiibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifatejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 12.43-50; Lc 22.47-58; Jn 12.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijiibogominaa docedimo icahicaurumoobo. Jaaboma saamoo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiiciiboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jiiibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiiyicuboro sacerdotemi aivojiibo jeevivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miiro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatíhi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro taja galluujiro ubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaati mihaici idiino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli icaruva, ¿milli bu Caatiníhaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaaayiciqui mihicanicibadi? Miiro fafucuvaviro amiihaifeenevi uujoho templojafaño casiiuuboro jiiibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaaayicihicatíhi.

⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatiníhaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatiníuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijiibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 12.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 12.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojiibo Caifas onobo imefeenevi satyuui. Tahi caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo

t 26.39: Griego ijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemi aivojiĩbo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti iifiniciuboro ufuwoto. Jaabo policiami cojivi casiiivutuuhi.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicaui Jesuhallivi sicamañooico ijiibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoojayijehalliti gaicaaujiturumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañooico jiiibeguehicaurunaaca.

Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañooico ijiibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idiinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojiĩbo agañiivuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutíhi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutíhi. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojiĩbo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, uujoho diibo, ijoho toono onoobadi. Tolliro bu amiihaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Iffiivuboo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimufafaenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojiĩbo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani iijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collíhi bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amiihairyo muguubucuuihi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amiihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tollí ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijiirebamaaiumoro ganiiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejeniumoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miijoho ico gabacuuihi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatíhi, Nuuhi.

(Mr 12.66-72; Lc 22.56-62; Jn 12.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojiĩbo jeecivominaago asaagoro diiboco nuuhi: Ijoho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatíhi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, ijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatíhi. Jaanoti jilli onoo abañihachijí jaafa uco Moocaani guijeníhi, nooboro.

Jaasumiro catava ojiuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuihi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifoooci safo idiino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono tauihi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 12.1; Lc 22.1-2; Jn 12.28-32)

27 Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui.

² Jaamoro diiboco sisciniiboco asatyumoro toojiinijeo aivojiibo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Iguijeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icihi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti uduujecafutuuboro lluhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iicumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiiha ificunicinofaño mificujitihii tijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiuromo tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi sijiinijeoteheje ochoomomoco iciihicaqui.

⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tijohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco.

¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, onono uco Aivojiibo atajiibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.

(Mr 12.2-5; Lc 22.3-5; Jn 12.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojiibo Pilato imegavi iifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa iijoho onono judiomi Aivojiibo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jihi, tolli icano toono iijoho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino ijiibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuuhi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutihii onono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuuhi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaijirunoco gaajautihii.

Jesuco Iguijeniqui Ificuunoco.

(Mr 12.6-20; Lc 22.13-25; Jn 12.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi miiro aivojiibo Pilato omooninicibadi civojaminaafiti saafiico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaiciniuumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amihi, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu onono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tolti nuubo jilli Jesuco ijiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñihicuno tigahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisi cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiha nuomo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiha paryi famooro iimusuuhi: iñmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: iñmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenauumoro janaaniviciviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajiibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevefañodi icatíhi. Jilli toono amiíhai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Miihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacuomoro sichehuco jiihacuumo gachichohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo janutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguino ememuiivomoro diiboco dejecuhicauhi: iImicani iijoho judiomi Aivojiiho! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaiti gafucuhicaumo. ³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaíhíba icacheuco ijiihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jiihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 12.21-32; Lc 22.26-43; Jn 12.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onoboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi iifutuumo nigaiapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobai. ³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaínooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaaní fine tochehuma icaji? noomoro.^u

u 27.35: Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

³⁶ Jaamoro ifiitino casiicamaaiumo diiboco ootoomomo. ³⁷ Jaamoro ijiibogoco ihimohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onoono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafiico imiyanaagonovi, bu saafiico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihiibamoro ihuseneque gavaracumoro iibajirubadi iicano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeetavejiruubo? iEneecata iiro difiico taajasu! iBu miyaano Moocaani Achi idiicahachiji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojiibo iicahachiji, toono ihimohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ Miiro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachiji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco iibahicauhi.

Jesu Iguijevene.

(Mr 12.33-41; Lc 22.44-49; Jn 12.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiinije civono minifutuuhi gadiicibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuuhi ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco atajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuuhi. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiinije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro cihojino faayicicafutuuhi. Jaaneri Moocanico imiyaavuguumo iguivevecinumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinofaoti ihiinuumoro iimicuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojiibo ihamocasiminaama Jesuco utuumuumo jiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuuhi. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaamo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onooogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iciino.

(Mr 12.42-47; Lc 22.50-56; Jn 12.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifiico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiiha Pilato tajiibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifiico Jose iicuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro iciihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuuhi. Jaaboro tohojico guisibatygabari amaniniuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onooogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihiiifiniciumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevedi, Pascua jiiibaimoguiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiiimaqu. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiho, mehesafetehi oono tobañiifiiboba ubuheesumi: Ochoomodi mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiba iciihojico cuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijiibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiiji tobañi aivo iticoniono janaanivivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihicimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico cuhufutusuuhi. Jaamoro bu igajataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

Jesu Siino Ubuheeteuno.

28 Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevedi fucugayiro Maria Magdalena onooogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi iciihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiniije maryibauhi Moocaani toomominaafi niquejefañoti inituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iicuboro tobahallivi casiiuuhi. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cuugaihaliibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutuumoro iihicuri uchuumucumbadi minifutuuhi. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi ditifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amiife Jesu etetecucafetehiniiboco miguinonoco. ⁶ Jineeri chahuuco siino buheetecuubo unuubadi. Enecau bu jino diiboco ificuhinimañooco memeeceva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijiibogominaaco mijiihogoto jilli noomifere: Guijevafañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amiihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amiiifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuuhi. Goovano sihidi igutuumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jiiibogominaaco jiiibugutuuhi. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluuhi. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñooco ihiiibicimifere diiboco imuuhi. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo

diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijii bogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jiibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jiibuguuhi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Miihai fucufeene miciganaaca ijiibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojii bo uguubuuboro amiihaijaago isifiiratohachiiji miihai diiboma mihiimaaji amiihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo ¿mili icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unuubadi mooniuhi. Jaabadi judiomi jiibeguehichi jisumihachuta.

Jesu Ijiibogominaaco Atajii bano.

(Mr 12.14-18; Lc 22.36-49; Jn 22.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijiibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutihi. ¹⁸ Jaadi Jesu asauboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji iijico niquejefaño, jiiinjehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajii njeriro mofoomoro tajiibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijii bogo amiihaico paryi uujoho ijiibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaja uujoho amiihaima fahii jivaro icaji jii nje ifini jinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.